

פרשת בהעלותך (תשפ"ב)

בהאריך הענן על המשכן לשכן עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו (ט', כ"ב)

יש לדקדק דלעיל בפסוק י"ט כתיב גם כן ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו, אבל שם לא נזכר שבהעלתו יסעו כמו בפסוק כ"ב. עוד יש להבין, למה חזר הכתוב פעם שניה בפסוק כ"ג את משמרת ה' שמרו וכבר אמר זה לעיל בפסוק י"ט.

והנה, הספורנו בפסוק י"ט מפרש מה ששמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו, שבני ישראל שמרו את משמרת ה' ואף על פי שהאריך הענן ימים רבים והיה המקום רע מאד, לא בקשו לנסוע למקום טוב ממנו, נמצא שעיקר משמרת ה' קאי על החניה שחנו על פי ה' אף על פי שהיה במקום ששיבתו קשה. ולכאורה כשנצטוו לנסוע ממקום כזה אין הנסיעה על פי השם אלא לרצונם. לפי זה יש לפרש שהתורה רצתה ליתן שבח לבני ישראל שעשו על פי הדיבור לא רק בחנייתם אלא גם בנסיעתם, ולכן נוסף בפסוק כ"ב ובהעלתו יסעו, ללמדנו שלא רק החנייה אלא גם הנסיעה היתה על פי ה', וחזר וכתב בפסוק כ"ג פעם שניה את משמרת ה' שמרו, כי גם בנסיעה עשו על פי הדיבור וזה הוא על ידי שבהעלתו יסעו.

ולפי זה יובן גם כן למה כתיב שני פעמים על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, פעם ראשון בפסוק כ' ופעם שני בפסוק כ"ג. דפעם ראשון קאי על החנייה כדכתיב בפסוק י"ט ולא יסעו, שעיקר שבחם הוא במה שלא נסעו, ובפסוק כ' כתיב ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן, שמדבר על החנייה לימים מספר ומיד אחר זה כתיב על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. משא"כ בפסוק כ"א כתיב בפירוש ונעלה הענן בבקר ונסעו וכו', וכתיב פעם שני גם כן ונעלה הענן ונסעו, וכן בפסוק כ"ב כתיב ובהעלתו יסעו וקאי על הנסיעה, והוצרך לחזור ולהזכיר פעם שניה בפסוק כ"ג על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, ליתן לבני ישראל שכר בין על החנייה ובין על הנסיעה. (נ.מ.)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם (י"ב, ג')

תמחו המפרשים למה נסמך ענין הענווה של משה רבינו ע"ה אצל ותדבר מרים ואהרן במשה. ולענ"ד נראה על פי מה דאיתא במדרש תנחומא על פרשת משפטים שאם יש דין למטה אין דין למעלה, ואם אין דין למטה יש דין למעלה, וזה מה שסיפרה לנו תורתנו הקדושה כאן, דאם לא היה משה רבינו עניו היה קוצץ על מרים ואהרן, והיה רוצה להזמין לדין, ואם כן כשיש דין למטה לא היה תובעים מרים ואהרן לדין למעלה, אבל לפי שהוא עניו ומחל לאהרן ומרים תיכף, נמצא דכבר אין דין למטה, ועל ידי זה נעשה דין למעלה, והקב"ה תבע כבודו של משה רבינו ע"ה. (בן לאשרי)